



Divtasvuona suohkan
Tysfjord kommune

Revidert kommuneplan for Tysfjord kommune

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNDEL

Vedtatt av Tysfjord kommunestyre 16.10.2012, sak 120/12

LEVEKÅR OG LIVSKVALITET

DET GODE LIV
I TYSFJORD

NÆRINGSSTRUKTUR

BOLIGPOLITIKK

Tysfjord kommune 7.12.2012

Kommuneplanens samfunnsdel

Utgave: 4
Dato: 2012-05-14

DOKUMENTINFORMASJON

Oppdragsgiver: Tysfjord kommune 7.12.2012
Rapportnavn: Kommuneplanens samfunnsdel
Utgave/dato: 1 / 2012-04-19
Arkivreferanse: -

Oppdrag: 526979 – Revidert kommuneplan for Tysfjord kommune

Skrevet av: Pelle Engesæter
Kvalitetskontroll: Kjell Ivar Kjølhamar

Asplan Viak AS www.asplanviak.no

FORORD

Asplan Viak har vært engasjert av Tysfjord kommune for å revidere eksisterende kommuneplan fra 1987. Planen skal inneholde en samfunnsdel og en arealdel for perioden 2012-2024

Samfunnsdelen viser hovedtrekkene i kommunens prioriteringer i og hvordan en vil oppnå målsettingene som er satt. Samfunnsdelen er basert på den forutgående planstrategien som har avklart hva som skal føres videre fra gjeldene kommuneplan og hva som skal prioriteres.

Samfunnsdelen er utarbeidet av Asplan Viak ved samfunnsgeograf Pelle Engesæter i dialog med Tysfjord kommune (arbeidsgruppe og styringsgruppe). Samfunnsgeograf Kjell Ivar Kjølhamar har vært oppdragsleder for Asplan Viak.

Bergen, 12. mai 2012

Kjell Ivar Kjølhamar
Oppdragsleder

Pelle Engesæter

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	4
1.1 Kommunens overordnede styringsdokument.....	4
1.2 Revisjon av gjeldene kommuneplan	5
1.3 En bruksplan	5
1.4 Sentrale utfordringer.....	6
1.5 Viktige premisser for planarbeidet	6
2. Hva vi vil – og hvordan vi kommer dit	9
2.1 Kommunen som samfunnsutvikler.....	9
2.2 Kommunen som forvalter av lovverk og fellesinteresser	10
2.3 Kommunen som tjenesteleverandør overfor innbyggerne.....	10
3. Velferd, næring og bolig.....	11
3.1 Nytt fokus	11
3.2 Satsingsområde 1: Levekår og livskvalitet	13
3.3 Satsingsområde 2: Næringsutvikling	17
3.4 Satsingsområde 3: Boligpolitikk	18
4. Handlingsprogram	22
Appendix 1: Hvordan vi har det og hva vi lever av	25
Appendix 2: Kommunens 11 innsatsområder	28
Appendix 3: Viktige kommunale oppgaver i planperioden.....	29
Appendix 4: <i>Det formelle grunnlaget</i>	30
Appendix 5: Kort om hva som påvirker bostedsattraktivitet.....	32
Appendix 6: De 9 målene i «Næringspolitisk plan» for Tysfjord	33

1. INNLEDNING

1.1 Kommunens overordnede styringsdokument

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument og gir rammer for utvikling av kommunesamfunnet og forvaltning av arealressursene. Kommuneplanen

består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen omfatter også en handlingsdel som angir hva som skal gjennomføres de fire neste budsjettårene og tidsfrister og ansvarsfordeling. Handlingsplanen konkretiserer samfunnsdelen gir grunnlaget for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver. En annen av kommuneplanens viktige oppgaver er å samordne den kommunale sektorplanleggingen og andre viktige kommunale planoppgaver.

1.2 Revisjon av gjeldene kommuneplan

Tysfjord kommune vedtok 4.3.2010 å gjennomføre en planprosess som innebærer en samlet gjennomgang og revidering av gjeldene kommuneplan (både samfunnsdelen og arealdelen). Det er også vedtatt (dato) at kystsonenplanen skal revideres og innarbeides i arealplanen. Hvilke mål og innsatsområder som skal inngå i den reviderte planen, er avklart i dokumentet *Kommunal planstrategi*.

Kommuneplanen for Tysfjord kommune ble vedtatt 17.12.1987. Arealplanen for de indre deler av kommunen ble stadfestet av Miljøverndepartementet 1990.

Revidert kommunedelplan «Sentrumsplan for Kjøpsvik» ble vedtatt 17.12.1994. kommunedelplan «Kystsonenplan for Tysfjord kommune» ble vedtatt av kommunestyret 14.02.2002.

Det har ikke blitt foretatt en samlet vurdering og rullering av kommuneplanen etter 1987, verken samfunnsdelen eller arealdelen med tilhørende kommunedelplaner. Bestemmelsene i både gjeldene plan- og bygningslov og i den forrige slår fast at kommunestyret minst en gang i løpet av hver valgperiode skal vurdere kommuneplanen og ta stilling til om det er nødvendig å foretatt endringer i planen.

1.3 En bruksplan

Dette plandokumentet er først og fremst en bruksplan. Det vil si at planen er ment å være et styringsdokument for prioritering og handling framfor å være en tradisjonell kommuneplan med mye tekst og som gjerne fokuserer på å gi et mest mulig positivt bilde av kommunen – og som kanskje underkommuniserer uheldige og negative sider ved kommunesamfunnet.

Med kommuneplanen ønsker vi å kommunisere at Tysfjord – til tross for alt det positive i og omkring kommunen, står overfor noen store utfordringer knyttet til befolkningsutvikling, næringsutvikling og folkehelse – for å nevne de viktigste. Planen skal synliggjøre forhold i kommunen og i de ulike lokalsamfunnene en må ta tak i, og vise hvordan en har tenkt å gjøre noe med forholdene. I denne sammenheng er det viktig at kommunen har mål og visjoner om hvilken retning utviklingen i kommunen bør ta.

En viktig oppgave til kommuneplanen er nettopp å synliggjøre mål og visjoner, og overordnede strategier for hvordan en skal komme dit en vil. Kommuneplanen skal ikke vise detaljerte strategier og tiltak – det er det opp til de respektive sektorplaner og handlingsplaner å gjøre.

1.4 Sentrale utfordringer

• **Befolkning**

Statistikken viser at Tysfjord i lengre tid har hatt negativ folketallsutvikling. I 2000 var det registrert 2302 innbyggere i kommunen, i 2011 var det rundt 2000 innbyggere, og i 2030 kan antall innbyggere være nede i 1629 dersom dagens trend holder fram. Dette er en dramatisk reduksjon som også vil gi store ringvirkninger for næringsliv, skole, idrett, kulturliv og frivillig arbeid.

• **Velferd**

Tysfjord kommer dårlig ut på mange levekårsindikatorer, både i forhold til Nordland og til landet sett under ett. Det er en stor andel uføretrygdede, det er en stor andel enslige forsørgere, det er en stor andel barn på barnevernstiltak, en stor andel har livsstilsrelaterte sykdommer og det er en stor andel sosialhjelpsmottakere. En slik situasjon er gjerne et symptom på at alt ikke er som det bør være i et samfunn.

• **Næring (arbeid)**

Tysfjord har, som viktig og tradisjonell industrikommune, en stor andel sysselsatte knyttet til industri (sekundærnæringer). Det er en forholdsvis lav andel sysselsatte innen tjenesteytende næringer og teknologiske tjenester. Dette indikerer en noe snever og ikke minst sårbar næringsstruktur i kommunen, et forhold som virker inn på det lokale/regionale arbeidsmarkedet – og sin tur vil virke inn på hvor aktuell – og attraktiv Tysfjord er som arbeidssted.

Tysfjord har en forholdsvis høy konsentrasjon av basisnæringer innen både industri og naturbasert virksomhet (fiske og havbruk), hvilket er positivt. Samtidig er det få arbeidsplasser knyttet til tjenesteytende næringer, inkludert teknologiske tjenester. Dette er uheldig både med tanke på attraktivitet som bo- og arbeidssted, men også med tanke på økonomisk utvikling.

• **Samisk**

Tysfjord kommune er den eneste kommunen i Norge der lulesamisk språk er sidestilt med norsk. En viktig utfordring for kommunen er å opprettholde lulesamisk språk, samisk kultur og samisk samfunnsliv for på den måten å styrke denne viktige kulturarven og den samiske identitet i kommunen.

1.5 Viktige premisser for planarbeidet

• **Ivareta og utvikle det norske og samiske samfunn**

Tysfjord er i dag preget av både norsk og samisk kultur. Omtrent hver tredje innbygger har samiske røtter og identitet. Dette er en viktig forutsetning for arbeidet med revidering av kommuneplanen. Det er nødvendig å arbeide for en felles god framtid for å kunne opprettholde og videreutvikle kommunen som et attraktivt sted å leve og bo i, og hvor vilkår for god livskvalitet på alle områder skal kunne være mulig.

Når det gjelder samisk språk, kultur og levevis er **prinsipper** og **hensyn** omtalt i Sametingets planveileder og kommunens språkplan lagt til grunn for kommuneplanen..

- **Et likeverdig tilbud til alle kommunens innbyggere**

Et likeverdig tjenestetilbud til alle innbyggere i Tysfjord kommune vil ligge som en grunnleggende forutsetning for alt planarbeid. Et likeverdig tilbud innebærer ikke nødvendigvis at alle deler av kommunen får det samme tjenestetilbudet, men at kvaliteten på tilbudene blir likeverdige.

- **Forebyggende folkehelsearbeid**

Forebyggende folkehelsearbeid er i sin karakter er sektorovergripende og vil bli bakt inn som en grunnleggende premiss i all kommunal virksomhet. Dette er også i tråd med *Kommuneheslovens kapittel 2* som omhandler kommunens ansvar for folkehelsearbeid og å utarbeide oversikter helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen.

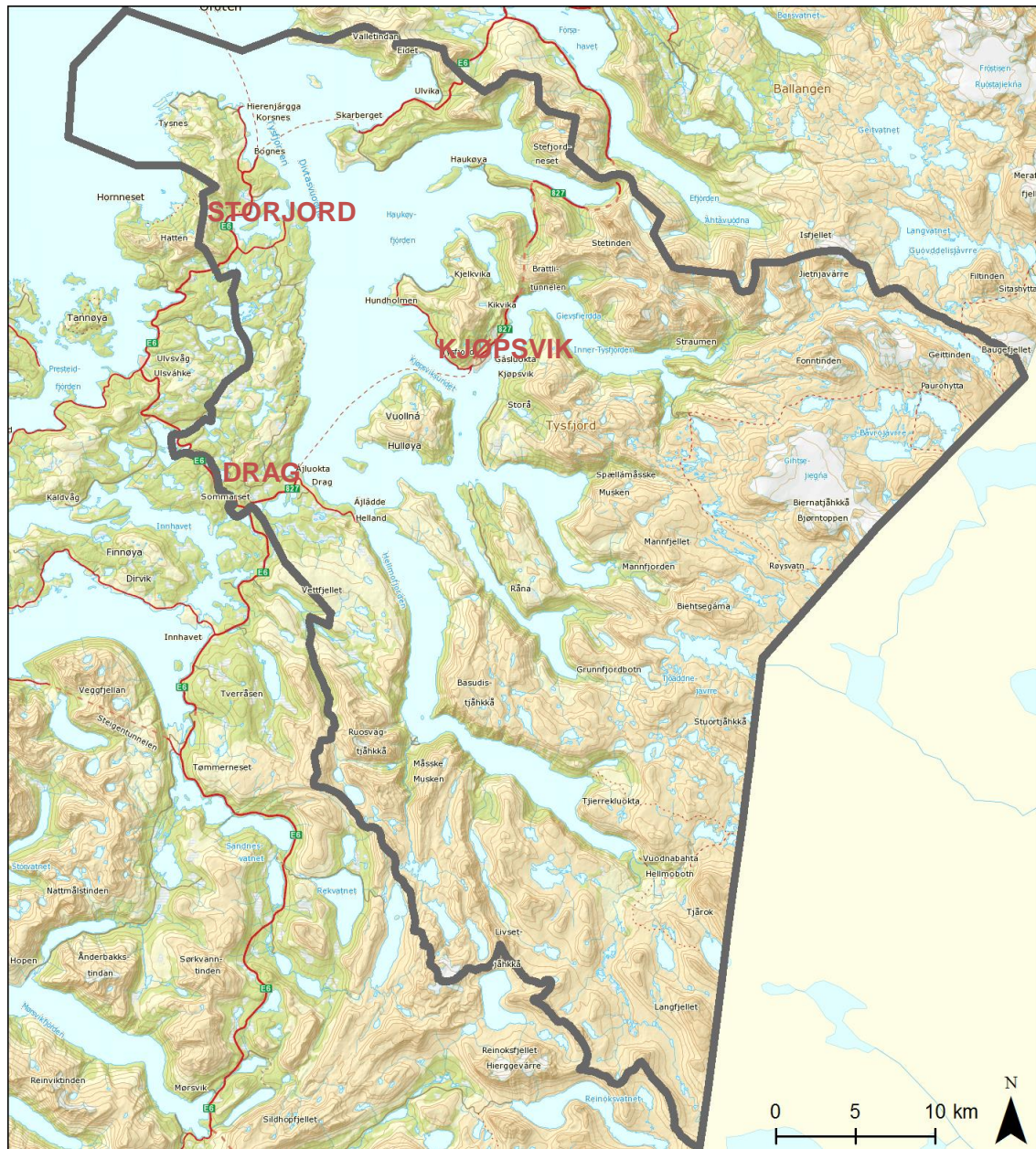
Tysfjord kommune inngikk 13. januar 2010 en forpliktende samarbeidsavtale om folkehelsearbeidet med Nordland Fylkeskommune. Formålet med avtalen er å etablere et gjensidig forpliktende samarbeid for å fremme folkehelsen i kommunen.

- **Det regionale perspektivet**

Tysfjord utgjør en integrert del av et større geografisk område som består av nabokommuner og kommuner noe lenger unna. Tysfjord har ulike former for samarbeid med begge disse kommunegruppene. Dette regionale perspektivet er det viktig å ta med seg i kommuneplanarbeidet i Tysfjord. I dag er det interkommunalt samarbeid om ulike former tjenestelevering og tekniske tjenester, og innen planutarbeiding som for eksempel Strategisk næringsplan for Ofoten (Ofoten Regionråd), Transportplan Nord Salten (2011) og Kommunedelplan for energi og klima (Nord-Salten).

- **Dra lasset sammen**

En viktig forutsetning for at kommuneplanen og de prosesser den genererer skal bli vellykket, er at innbyggere, næringsliv, lag og organisasjoner, folkevalgte og kommuneadministrasjonen går sammen om å forme Tysfjords framtid. I dette ligger en sunn meningsutveksling og uenighet om konkrete tiltak og handlinger. Gjennom prosess skal meninger brytes og vegen fram mot målene stokes. Dette innebærer selvsagt ikke at alle skal være enige om mål, strategier og tiltak, men at en blir enige om til å dra lasset i samme retning.



Figur 1.1 Kart over Tysfjord. Kartet viser de viktigste kommunikasjonsårene

2. HVA VI VIL – OG HVORDAN VI KOMMER DIT

VISJON

“To folk – en felles god framtid”

Tysfjord kommune skal arbeide for en felles god framtid og et romslig og flerkulturelt samfunn for å kunne opprettholde og videreutvikle kommunen som et attraktivt sted å leve og bo i

Kommunen har tre viktige ansvarsområder:

- Kommunen som samfunnsutvikler
- Kommunen som forvalter av lovverk og fellesinteresser
- Kommunen som tjenesteleverandør

Til hvert av ansvarsområdene har Tysfjord kommune etablert et sett av mål og et sett av strategier for å oppnå målene; med andre ord hva kommunen vil foreta seg for å gjennomføre målsettingene. I tråd med kommunal planstrategi for Tysfjord, vil kommuneplanen fokusere på utvalgte satsingsområder. Dette er nødvendig for å få det nødvendige fokus på de tiltak planstrategien peker på som nødvendige strategier for å snu uheldige trekk ved samfunnsutviklingen i kommunen.

2.1 Kommunen som samfunnsutvikler

2.1.1 Målsettinger

- Styrke virksomhetens evne til handling og omstilling
- Videreutvikle et likeverdig tilbud til befolkningen
- Legge til rette for utvikling av eksisterende næringsliv og etablering av nye bedrifter
- Styrke kommunens evne til fellesskap og samhandling mellom lokalsamfunnene
- Forsterke og utvikle samarbeidet over kommunegrensene
- Legge til rette for et allsidig og tilgjengelig kultur-, natur- og fritidstilbud
- Etablere kontaktsøkende virksomhet for å stimulere til tilbakeflytting

2.1.2 Strategier

- Utvikle målrettede personal- og rekrutteringstiltak
- Gjennomføre interne prosesser for å skape positive holdninger, god adferd og effektiv ledelse
- Forbedre interne rutiner som sikrer effektiv iverksetting av politiske vedtak og administrative beslutninger

- Utarbeide/forbedre planer og rutiner som setter etatene i stand til å utforme tilrettelagte tjenestetilbud
- Skape felles politiske plattformer og videreutvikle arenaer for ideskaping
- Utvikle positiv omtale og markedsføring av kommunen som bosted, etableringssted og reiselivsmål

2.2 Kommunen som forvalter av lovverk og fellesinteresser

2.2.1 Målsettinger

- Tilrettelegge og stimulere til rask og korrekt saksbehandling
- Veilede og opplyse innbyggerne i forhold til lovverk og kommunale planer
- Ivareta natur- og kulturarven og skape verdier på en bærekraftig måte
- Styrke forståelsen og verdien av folkehelsearbeid, og tilrettelegge for ivaretagelse av egen helse
- Stimulere til et positivt omdømme av kommunen som organisasjon og samfunn

2.2.2 Strategier

- Anskaffe, etablere og vedlikeholde riktig verktøy og rutiner, og verdsette dyktige medarbeidere
- Utarbeide/forbedre interne rutiner gjennom utarbeidelse av lokal tjenestekatalog
- Utarbeide planer og rutiner for bærekraftig forvaltning av naturen og kulturarven
- Gjennomgang, forbedring og igangsetting av planer og rutiner i folkehelsearbeidet på alle nivå

2.3 Kommunen som tjenesteleverandør overfor innbyggerne

2.3.1 Målsettinger

- Tilby innbyggerne likeverdige tjenester av god kvalitet til riktig tid
- Sikre forutsigbar tjenesteyting for næringslivet i kommunen
- Ivareta krav til universell utforming av bygg og anlegg
- Tidlig innsats for å ivareta spesielle behov i befolkningen
- Fokuserer sterkere på innbyggernes behov uavhengig av kommunegrenser

2.3.2 Strategier

- Utarbeide rutiner som sikrer at universell utforming ivaretas i planer og saksbehandling
- Skaffe kompetanse, rutiner og ressurser for å kunne tilby riktige og tilpassede tjenester

3. VELFERD, NÆRING OG BOLIG

3.1 Nytt fokus

For å imøtekomme utfordringen om å gjøre Tysfjord til en attraktiv kommune å bo og leve i, vil kommunen prioritere utvalgte satsingsområder. Med utgangspunkt i den situasjonsbeskrivelse som er vist og omtalt i dokumentet Kommunal planstrategi (se også appendix), har kommunen valgt ut tre satsingsområder som hver på sin måte retter fokus mot de utfordringer Tysfjord i dag står overfor. De tre satsingsområdene har overlappende grenseflater som vist i figur 3.1 under.



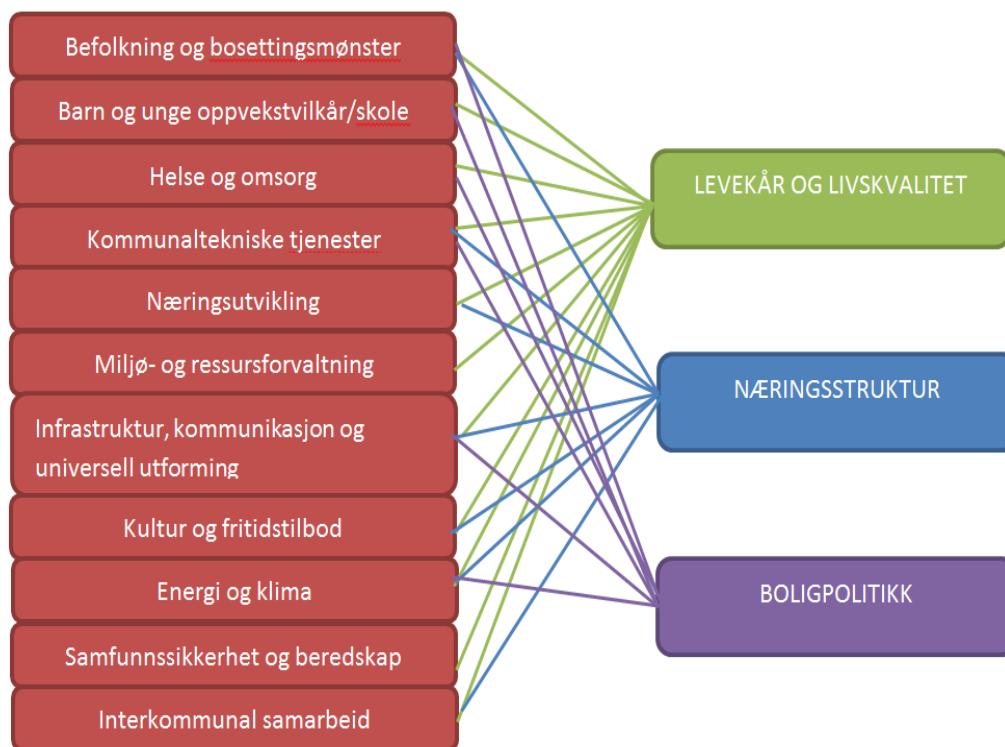
Figur 3.1. Levekår/livskvalitet, næringsstruktur og boligpolitikk

Identifisering av tre satsingsområder innebærer at fokus blir flyttet fra samtlige av kommunens 11 innsatsområder til sektorovergrepene satsingsområder. Hensikten med å innføre satsingsområder er en erkjennelse av at Tysfjord står overfor flere alvorlige utfordringer som krever spesielt fokus. Hvert av de tre satsingsområdene inneholder elementer fra de fleste innsatsområdene, et forhold som understreker at de tre satsingsområdene er sektorovergrepene i sin karakter.

- *Levekår og livskvalitet* dreier seg om hvordan vi har det og kommunens ansvar for å legge til rette for arbeide for at Tysfjord skal være en god kommune å vokse opp i og å leve i.
- *Næringsstruktur* dreier seg om hva vi lever av og kommunens ansvar til å legge til rette for et allsidig og en framtidretta nærings sammensetning.
- *Boligpolitikk* dreier seg om kommunes ansvar for å legge til rette for et allsidig og godt boligtilbud for alle grupper av befolkningen i kommunen.

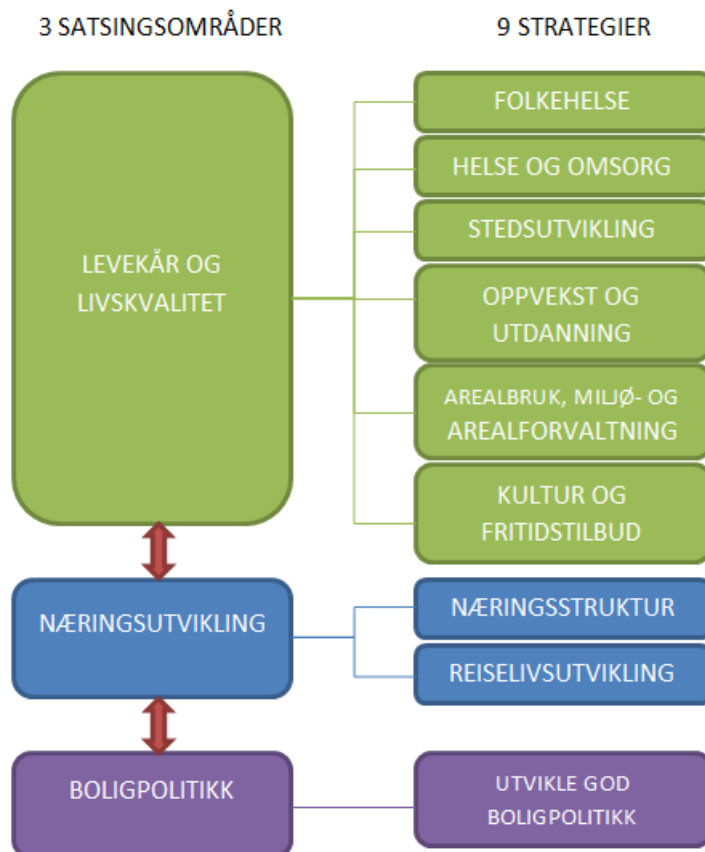
Figur 3.2 viser hvordan kommunens 11 innsatsområder (jf appendix 2) kan gjenfinnes i de tre satsingsområdene. De innsatsområder som ikke er spesifikt omtalt her, er omtalt i appendix 3.

KOMMUNENS 11 INNSATSOMRÅDER OG KOMMUNENS 3 SATSINGSOMRÅDER



Figur 3.2 Forholdet mellom 11 innsatsområder og 3 satsingsområder

Til de tre satsingsområdene er det valgt ut til sammen ni strategier-



Figur 3.3 Tre satsingsområder og ni strategier

3.2 Satsingsområde 1: Levekår og livskvalitet

Levekår og livskvalitet dreier seg om det gode liv i Tysfjord og hva som bidrar til å gi kommunens innbyggere dette. Konkret kan vi si det både dreier seg om *hva vi har* – og *hvordan vi tar det* (se boks under). I inneværende planperiode vil fokus i stor grad bli lagt på *folkehelsearbeid og stedsutvikling*.

Hva vi har og hvordan vi tar det

Levekår og livskvalitet utgjør i denne sammenheng en samlebenevnelse på innbyggernes objektive og subjektive livssituasjon. Den *objektive livssituasjonen* dreier seg om *tilgang på materielle goder* som bolig, penger og arbeid – men også den enkeltes helsesituasjon og omfang av sosiale relasjoner. Den *subjektive livssituasjonen* dreier seg om hvordan den enkelte *opplever* sin egen livssituasjon. Som vi alle vet så trenger det ikke være samsvar mellom objektiv og subjektiv livssituasjon.

3.2.1 Strategi 1: Folkehelse: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på folkehelsearbeid.

God helse er grunnleggende for et godt liv. Folkehelsearbeid vil av den grunn utgjøre en viktig grunnpilar i arbeidet med å gjøre Tysfjord til et attraktivt samfunn å bo og leve i. En viktig strategi er å styrke det forebyggende helsearbeidet i kommunen ved at *folkehelse skal være gjennomgående for all kommunal virksomhet*.

Prioriterte områder

Folkehelse dreier seg om å forebygge sykdom, forlenge liv og fremme helse gjennom systematisk innsats og kunnskapsbasert valg av samfunnet, organisasjoner, offentlige og private, lokalsamfunn og enkeltpersoner. Det å sette fokus på folkehelse har i flere kommuner vist seg svært effektivt mht å redusere forekomsten av sykdom, bedre trivsel både på arbeidsplass og i nærmiljøet.

Folkehelse består av to komponenter; lavt nivå av sykdom og gode leveutsikter, samt at befolkningen har høy livskvalitet. Av disse definisjonene ser en tydelig at folkehelsearbeid er noe som må tas med i all kommunal planlegging og drives på tvers av etater og utvalg. Folkehelsearbeid strekker seg også utover det kommunale ansvaret da dette er et felles ansvar for samfunnet, hvor så vel privatpersoner, private og offentlige foretak, frivillige lag og foreninger alle kan være med å bidra.

Tysfjord kommune har i samarbeid med Nordland fylkeskommune blitt enige om at følgende områder skal prioriteres i folkehelsearbeidet:

- Fysisk aktivitet
- Kosthold
- Røykeslutt
- Psykisk helse
- Rusforebyggende arbeid
- Tannhelse (Tannhelse er et fylkeskommunalt ansvar)

- Det skal utarbeides en egen plan for folkehelse som er sektorovergripende
- Det skal sikres viktige rekreasjonsområder (natur- og kulturområder) som ledd i et folkehelseperspektiv.

3.2.2 Strategi 2: Helse og omsorg: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på helse og omsorg

Helse og omsorg står overfor utfordringer for å klare å imøtekomme samhandlingsreformen og de krav som kommunen stilles overfor, spesielt med tanke på rekruttering og boligmasse.

Rekruttering av fagfolk er vanskelig, det gjelder innenfor alle enheter. Rekruttering og kompetanseheving av egne ansatte/ omskolering vil være viktige satsningsområder. I tillegg står vi overfor utfordringer i forhold til boligmassen, dette gjelder både for personell/ nyansatte og pasientgrupper. Kommunen trenger boliger til kommunalt ansatte og andre som vil jobbe i kommunen samt å tilpasse boligmassen til ulike pasientgrupper.

Helse og omsorg bør se på muligheter for et tettere og utvidet interkommunalt samarbeid, spesielt mot Hamarøy kommune. Det må vurderes hvordan helse- og legetilbudet i kommunen kan organiseres for å yte en god og effektiv tjeneste for kommunens befolkning.

- *Kommunen vil ta initiativ til en utredning om legestrukturen i kommunen og regionen.*
- *Utarbeide en egen plan for helse og omsorg*

Planen vil ha spesielt fokus på følgende områder:

- *Satse på samfunnsmedisin.*
- *Styrke hjemmetjenesten til døgntjeneste på vestsida i samarbeid med Hamarøy, og på sikt styrke hjemmetjenesten på østsida.*
- *Fokus bort fra pleie og omsorg til mestring av egen helse/hverdag ved å satse på forebygging/rehabilitering/tilrettelegging, jfr. samhandlingsreformen.*
- *Styrke og samordne heldøgns pleie- og omsorgsplasser (DMS)på Tysfjord vestsida.*
- *Forebyggende arbeid mot rus og kriminalitet - utarbeide handlingsplan.*
- *Vurdere etablering av bokollektiv for pu/psykiatri.*
- *Utrede behovet for boliger til rusmisbrukere.*
- *Utvikle et bedre lavterskeltilbud spesielt mot barn og unge eks. helsestasjon for ungdom*
- *Økt innsats i forhold til forebygging og helsefremmende arbeid i et folkehelseperspektiv*
- *Gjennom en felles virksomhetsplan for Nord-Salten barnevern skal det sikres et likeverdig tilbud for brukerne av barneverntjenesten*

3.2.3 Strategi 3: Stedsutvikling: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på stedsutvikling

«De fysiske omgivelsene og bruken av arealene våre, betyr mye for folks hverdag; for trivsel, trygghet og vårt sosiale liv. Omgivelsene legger også rammer for hvordan vi bor og reiser, kultur- og fritidstilbudet og hvilke muligheter vi har til å leve miljøvennlig.

Stedets historie og natur- og kulturarv betyr mye for folks identitet, og er viktige ressurser når vi skal utvikle stedene våre og skape nye arbeidsplasser. Samtidig er det viktig å være nyskapende og fremtidsrettet i bruken av god arkitektur og design, og legge stor vekt på miljø og kvalitet i utformingen.

Også menneskenes forhold til stedet er viktig. Våre egne opplevelser og erfaringer betyr mye for vårt sosiale liv, vår oppfatning av stedet og hvordan vi bruker det. Skal man lykkes med å skape et attraktivt sted, er det derfor viktig at innbyggere, foreninger, næringsliv og lokale ildsjeler inviteres til et samarbeid – med rom for kreativitet, skaperkraft og engasjement for alle. Å delta i utviklingen av eget lokalsamfunn kan gi et mer inkluderende samfunnsliv, bedre det sosiale miljøet på stedet og styrke folks stolthet og tro på fremtiden.»

(Hentet fra nettstedet Stedsutvikling.no)

Stedsutvikling er en viktig strategi for å øke folks trivsel og trygghet i hverdagen, og for å stimulere til økt tilflytting og næringsetableringer. Folk ønsker å bo på attraktive steder med et godt sosialt miljø, et godt boligtilbud, en levende handel, et mangfoldig kultur- og fritidstilbud og gode kommunale velferdstjenester.

Attraktive byer og steder betyr mer og mer for bedrifters levedyktighet og det å skape en positiv utvikling innenfor næringslivet. Folk ønsker å bo på steder der det er et godt sosialt miljø, trivelig og trygt, gode fysiske omgivelser, et variert kultur- og fritidstilbud og et godt kommunalt service- og tjenestetilbud.

En forutsetning for å lykkes med stedsutvikling er bred medvirkning fra lokalsamfunnet gjennom enkeltmennesker, lag, organisasjoner og næringsdrivende. Gjennom medvirkningsprosesser styrkes både lokaldemokratiet og det skapes stolthet, optimisme og tro på egne krefter, samtidig som det også styrker kommunens rolle som samfunnsutvikler. Det lokale næringslivet, i Tysfjord som andre steder, er avhengig av langsiktige og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet. God stedsutvikling legger således langsiktige mål og rammer for utviklingen av lokalsamfunnet og bidrar dermed til å skape en slik forutsigbarhet.

- *Kommunen skal ta initiativ til at det settes i gang arbeid med stedsutviklingsprosjekter i Kjøpsvik. Arbeidet skal involvere et bredt spekter aktører der både innbyggere, næringsliv, lag, organisasjoner og kommunen tar del.*
- *Stedsutviklingsprosjekt for Drag ble vedtatt 06.03.12. Arbeidet skal videreføres gjennom utarbeidelse av en konkret handlingsplan.*

3.2.4 Strategi 4: Oppvekst og utdanning: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på oppvekst og utdanning

Et oppvekstmiljø med gode barnehager og skoler er en grunnleggende forutsetning for et godt liv. Tysfjord kommune vil prioritere arbeid med barn og unges fysiske og sosiale oppvekstmiljø. En viktig strategi vil være å legge til rette for en stabil og god ressurstilgang.

Kommunen ønsker å legge til rette for en god utvikling for barnehage og skole, og vil etablere målsettinger med tilhørende strategier som har til hensikt å sikre god kvalitet på tjenesten.

- *Det skal utarbeides en plan for å styrke barn- og unges oppvekstvilkår.*

Planen vil ha spesielt fokus på følgende områder:

- Sosial kompetanse i barnehage og skole.
- Tilstandsrapporter for oppvekstetaten utarbeides.
- Tilstrekkelig antall barnehageplasser.
- Rekruttere og beholde personale med kompetanse.
- Sikre at barnehage og skole har nødvendig og egnet utstyr for sin virksomhet.
- Barn i barnehage og grunnskole skal få oppfylt sin rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring.

- *Skolestrukturen i kommunen må vurderes. Skolekretsene må tilpasses befolknings- og bosettingsmønster.*

- *Det utredes tettere samarbeid mellom Tysfjord og Hamarøy.*

3.2.5 Strategi 5: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom å sikre en god arealbruk, miljø- og arealforvaltning i kommunen

Naturen er viktig for folk i Tysfjord, både til rekreasjon og til næringsutøving. I et velferdsperspektiv vil både vern og bruk av sjø- og landarealer stå sentralt.

I en kommune som Tysfjord utgjør bruk og vern av areal og miljø et viktig grunnlag for trivsel og velvære. Det er således i dette skjæringspunktet mellom vern og bruk kommunen må sette inn tiltak for å utvikle en bærekraftig arealforvaltning som kommer lokalbefolkningen til gode.

Sammen med Grenseleden utgjør Stetind og Hellemoområdet viktige merkevarer for naturopplevelse i kommunen.

- Ivareta Stetind- og Hellemoområdet som merkevarer for en bærekraftig reiselivsutvikling/ næringsutvikling.
- De indre fjordområdene innenfor ei definert grense fastsatt i arealplanen skal kun nyttes til fritids og tradisjonelt fiske.
- Det skal arbeides for at hele Tysfjorden utelukkes for fiske etter silprinsippet, De største båttypene og de mest dyptgående fiskeredskaper bør også utelukkes.

3.2.6 Strategi 6: Kultur og fritidstilbud: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på kultur og fritidstilbud

Gode og attraktive lokalsamfunn er samfunn som tilbyr befolkningen mer enn bare arbeid og bolig. Gode kultur- og fritidstilbud er viktig for alle aldersgrupper, og bør være så allsidig som mulig. Kultur- og fritidsaktiviteter medvirker til et aktivt og meningsfylt liv på hjemstedet, og er således en viktig trivselsfaktor. Attraktive lokalsamfunn er preget av tilbud og aktiviteter som gjør at folk trives på stedet.

Tysfjord kommune vil av den grunn satse på å utvikle kultur- og fritidstilbudet i samtlige kommunedeler.

- Det skal utarbeides strategier og tiltak for hvordan opprettholde og utvikle kultur og fritidsaktiviteter rettet mot barn og unge i alle kommunedeler.
- Det skal utvikles kultur- og fritidstilbud med fokus på økt kunnskap om natur, kultur og samfunn
- Det skal søkes etablert et natursenter i tilknytning til Stetind
- Sikre ivaretagelse av viktige kulturminner og kulturlandskap i et lokalhistorisk perspektiv

3.3 Satsingsområde 2: Næringsutvikling

Kommuner med bedrifter og sysselsetting fordelt på et bredt spekter av næringer er mer robust, enn om storparten av bedrifter og sysselsetting er samlet i én eller noen få næringer. Likeledes er gjerne mange små bedrifter med robust enn noen få store, og andelen sterkt konkurranseutsatte næringer bør være lavere enn andelen bedrifter som er mindre konkurranseutsatt i en robust næringsstruktur. Dersom dominerende bedrifter i en liten kommune må nedbemannes eller blir nedlagt, rammer det også lokale underleverandører og tjenesteleverandører – og til slutt hele lokalsamfunnet. Strategisk næringsplan for Ofoten 2011 - 2015 omfatter kommunene Ballangen, Evenes, Narvik, Tjeldsund og Tysfjord. Planen legger føringer for det regionale næringspolitiske samarbeidet, men det er likevel opp til de enkelte kommuner å forme ut lokale strategier og tiltak for næringsutvikling.

3.3.1 Strategi 7: Næringsstruktur: Kommunen skal legge til rette for en robust og allsidig næringsstruktur

Næringspolitisk plan for Tysfjord ble i februar 2009 behandlet administrativ og politisk i kommunen. Planen innebærer 9 målsettinger med tilhørende tiltak som bygger på en forutgående SWOT-analyse av situasjonen for Tysfjord.

Tysfjord skal i tillegg til å arbeide med og legge til rette for generell næringsutvikling, ha ekstra fokus på de samiske næringsområdene. Gjennom næringspolitisk arbeid vil kommunen bidra til utvikling av tjenesteytende næringer. Det skal i dette arbeidet samarbeides med Sametinget og Innovasjon Norge.

- *Det legges fram en revidert plan for organisering og styrking av næringsarbeidet i Tysfjord kommune. Det må settes fokus på utvikling av flere arbeidsplasser innenfor tertiærnæringene. I arbeidet må det legges vekt på samarbeidet med STH kommunene.*
- *Kommunen skal ta initiativ til å etablere en næringshage i Tysfjord der bedrifter kan samlokalisere seg med bruk av felles tjeneste og infrastruktur.*
- *Det skal legges til rette for etablering av tilstrekkelige næringsarealer i Kjøpsvik og på Drag.*

- *Kommunen skal ta initiativ til at det etableres et nettverk for næringslivsaktører i kommunen. Nettverket skal sammen med kommunen bla medvirke til stedsutvikling og arbeide for å trekke til seg nye næringer til kommunen.*
- *Det skal vurderes infrastrukturtiltak på overordnet nivå, for å optimalisere transportvilkårene for næringslivet i og gjennom regionen.*

3.3.2 Strategi 8: Reiselivsutvikling: En framtidsrettet næringsutvikling skal sikres gjennom å satse på reiseliv gjennom regionalt samarbeid

Tysfjord er omgitt av en fantastisk natur, med både fjord og fjell. Norges nasjonalfjell, Stetind utgjør sammen med resten av naturen i kommunen en ressurs i reiselivssammenheng. Samtidig er Tysfjord en del av en region som til sammen kan vise til et vidt spekter av natur- og kulturopplevelser. En reiselivsutvikling i Tysfjord må således ses i sammenheng med en regional satsing på reiselivsutvikling, basert på så vel natur- som kulturopplevelser.

Gjennom flere gjennomførte prosjekter de siste årene, herunder samarbeidsprosjektet med Gällivare kommune "Samverkan för tillväxt Gällivare- Tysfjord" og "Mulighetsstudie Stetind", er det konkludert med at kommunen har størst potensial for utvikling av nye næringer innenfor kultur- og naturbasert turisme, geoturisme, basert på fyrtårnprosjekter med Stetind og Hellemo som symboler og merkevarer.

- Kommunen skal bidra til utvikling/etablering av reiselivsbedrifter basert på en bærekraftig bruk av natur- og kulturarven.
- Samarbeidet med Hamsuns Rike som destinasjonsselskap styrkes og videreutvikles.
- Kommunen skal ta initiativ til utnyttelse av Stetind i et kommersielt perspektiv.

3.4 Satsingsområde 3: Boligpolitikk

Attraktive lokalsamfunn har tilgang til boliger for et bredt spekter av boliggetterspørrere, fra førstegangsetablerere til pensjonister. En god bolig er en betingelse for et godt og meningsfylt liv, og det er derfor viktig at alle kan sikres en bolig som tilfredsstillende deres behov. Kommunen har ansvar for å tilrettelegge for at det finnes tilstrekkelig med boliger i kommunen og som dekker de ulike boligbehov som finnes i kommunen. Et spesielt ansvar har kommunen til å tilby tilflyttere bolig.

3.4.1 Strategi 9: Tysfjord skal bli et attraktivt samfunn gjennom å utvikle en god boligpolitikk

En god kommunal boligpolitikk er viktig for utvikling av Tysfjord som en attraktiv kommune å bo og leve i, men også for å ha boliger for de som vurderer å flytte til kommunen – enten dette er tilbakeflyttere med røtter i kommunen eller nykommere. En god boligpolitikk er med andre ord en viktig strategi i arbeidet med å gjøre Tysfjord til et attraktivt sted for både de som bor der i dag og de som vurderer å flytte hit.

Med tanke på stedsutvikling vil kommunen legge opp til at nye boliger i første rekke kommer i tilknytning til sentrene Kjøpsvik og Drag, for på den måten å utvikle disse til attraktive og levedyktige sentra.

- Kommunen skal i inneværende planperiode utarbeide boligbyggeprogram som avklarer behovet for nybygging i forhold til å fornye eksisterende boligmasse. Behovet for ulike boligtyper og størrelser i forhold til dagens og framtidens etterspørsel utredes.
- Organisering av kommunens boligforvaltning utredes, eventuelt ved etablering av et boligselskap for Tysfjord kommune.
- Det skal tilstrebes gode rammebetingelser for utvikling av et privat boligmarked.

Tabell 3.1A Levekår og livskvalitet: Satsingsområder, strategier og tiltak

	STRATEGIER	TILTAK
LEVEKÅR OG LIVSKVALITET	Strategi 1: Folkehelse: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på folkehelsearbeid	<ul style="list-style-type: none"> • Det skal utarbeides en egen plan for folkehelse som er sektorovergripende • Det skal sikres viktige rekreasjonsområder (natur- og kulturområder) som ledd i et folkehelseperspektiv
	Strategi 2: Helse og omsorg : Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på helse og omsorg	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen vil ta initiativ til en utredning om legestrukturen i kommunen og regionen • Det skal utarbeides en egen plan for helse og omsorg
	Strategi 3: Stedsutvikling: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på stedsutvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen skal ta initiativ til at det settes i gang arbeid med stedsutviklingsprosjekter i Kjøpsvik. Sentrumsområdet opparbeides iht. reguleringsplanen • Stedsutviklingsprosjekt for Drag skal videreføres gjennom utarbeidelse av en konkret handlingsplan.
	Strategi 4: Oppvekst og utdanning: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på oppvekst og utdanning	<ul style="list-style-type: none"> • Det skal utarbeides en plan for å styrke barn- og unges oppvekstvilkår • Skolestrukturen i kommunen må vurderes. Skolekretsene må tilpasses befolknings- og bosettingsmønster • Det utredes tettere samarbeid mellom Tysfjord og Hamarøy
	Strategi 5: Miljø- og arealforvaltning: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom å sikre en god miljø- og arealforvaltning i kommunen	<ul style="list-style-type: none"> • Stetind- og Hellemoområdet skal ivaretas som merkevare for en bærekraftig reiselivsutvikling/næringsutvikling • Det skal arbeides for at hele Tysfjorden utelukkes for fiske etter silprinsippet
	Strategi 6: Kultur og fritidstilbud: Gode levekår og god livskvalitet skal sikres gjennom satsing på kultur og fritidstilbud	<ul style="list-style-type: none"> • Det skal utarbeides strategier og tiltak for hvordan opprettholde og utvikle kultur og fritidsaktiviteter rettet mot barn og unge i alle kommunedeler • Det skal utvikles kultur- og fritidstilbud med fokus på økt kunnskap om natur, kultur og samfunn • Det skal søkes etablert et natursenter i tilknytning til Stetind • Det skal sikres ivaretagelse av viktige kulturminner og kulturlandskap i et lokalhistorisk perspektiv

Tabell 3.1B Næringsstruktur: Satsingsområder, strategier og tiltak

SATSINGSOMRÅDER	STRATEGIER	TILTAK
NÆRINGS- STRUKTUR	Strategi 7: Næringsstruktur: En framtidrettet nærings- utvikling skal sikres gjennom å utvikle en robust og allsidig næringsstruktur	<ul style="list-style-type: none"> • Det legges fram en revidert plan for organisering og styrking av næringsarbeidet i Tysfjord kommune • Kommunen skal ta initiativ til å etablere en næringshage i Tysfjord der bedrifter kan samlokalisere seg med bruk av felles tjeneste og infrastruktur • Kommunen skal ta initiativ til at det etableres et nettverk for næringslivsaktører i kommunen
	Strategi 8: Reiselivsutvikling: En framtidrettet næringsutvikling skal sikres gjennom å satse på reiseliv gjennom regionalt samarbeid	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen skal bidra til utvikling/etablering av reiselivsbedrifter basert på en bærekraftig bruk av natur- og kulturarven. • Samarbeidet med Hamsuns Rike som destinasjonsselskap styrkes og videreutvikles. • Kommunen skal ta initiativ til utnyttelse av Stetind i et kommersielt perspektiv

Tabell 3.1.C Boligpolitikk: Satsingsområder, strategier og tiltak

SATSINGSOMRÅDER	STRATEGIER	TILTAK
BOLIG-POLITIKK	Strategi 9: God boligpolitikk: Tysfjord skal bli et attraktivt samfunn gjennom å utvikle en god boligpolitikk	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen skal i inneværende planperiode utarbeide boligbyggeprogram som avklarer behovet for nybygging i forhold til å fornye eksisterende boligmasse. Behovet for ulike boligtyper og størrelser i forhold til dagens etterspørsel utredes. • Organisering av kommunens boligforvaltning utredes, eventuelt ved etablering av et boligselskap for Tysfjord kommune • Det skal tilstrebes gode rammebetingelser for utvikling av et privat boligmarked

4. HANDLINGSPROGRAM

Handlingsprogrammet skal vise hvilke tiltak som skal iverksettes under de ulike strategiene år for år, og samtidig vise ansvarlig etat/samarbeidspartner som har ansvar for gjennomføring av tiltaket.

Tiltakene viser, som strategiene, hva kommunen vurderer til å være viktig å få gjennomført i inneværende planperiode. Dette valget er gjort på bakgrunn av Planstrategien som identifiserte kommunens viktigste utfordringer og hva kommunen skulle prioritere i planperioden. Dette resulterte i 3 satsingsområder, som i kommuneplanen er søkt konkretisert i 9 strategier og 23 tiltak. Arbeidet med kommunens lovpålagte oppgaver vil pågå uavhengig av de prioriteringer som her vises.

- *Folkehelsearbeidet* er i sin natur ikke et typisk prosjekt med klar start og klar slutt, og bør således være et mer eller mindre kontinuerlig arbeid. Folkehelse skal være et prioritert arbeid for samtlige kommuner. Arbeidet bør starte i 2012.
- *Helse og omsorg*: For å få et best mulig legetilbud til befolkningen vil kommunen ta et initiativ til en utredning om legestrukturen i kommunen hvor også nabokommunene bør inngå. Det skal også utarbeides en egen helse- og omsorgsplan for kommunen.
- *Stedsutvikling* griper inn i mange sektorer og vil således være et viktig grep for både å øke bolysten og gjøre kommunen attraktiv for eventuelle tilflyttere og tilreisende. Kommunen bør starte arbeide med stedsutvikling i 2012. Arbeidet må være politisk og administrativt forankret, samtidig som befolkning og næringsliv også blir involvert.
- *Oppvekst og utdanning* er viktig for enhver kommune. Viktige oppgaver i inneværende planperiode vil være skolestruktur, styrking av barn og unges oppvekstvilkår, samt samarbeid med Hamarøy kommune.
- *Miljø- og arealforvaltning*: Viktig i inneværende planperiode blir arbeidet for å bevare Stetind- og Helleloområdet som symbol for bærekraftig natur- og kulturturisme. En annen viktig oppgave blir arbeidet for at hele Tysfjorden utelukkes for fiske etter silprinsippet.
- *Kultur og fritidstilbud* er viktig for trivsel og velvære. Kommunen vil i inneværende planperiode arbeide for å fremme både kultur- og fritidstilbudet i kommunen.
- *Utvikling av en robust og allsidig næringsstruktur* handler om å legge til rette for at ny næringsaktivitet kan oppstå i kommunen. Kommunen kan gjennom etablere en næringshage bidra til at nye næringer får lokaler, infrastruktur og et sosialt og faglig felleskap. Kommunen skal i inneværende år også ta initiativ overfor det lokale næringsliv for å etablere et næringslivsnettverk. Et slikt nettverk vil ha en viktig funksjon både overfor eksisterende virksomheter og nye virksomheter, samtidig som det vil utgjøre en sentral aktør i stedsutviklingsprosjektet.

- En god boligpolitikk er viktig for å ivareta både etterspørsel og gi et attraktivt tilbud til både de som bor i Tysfjord i dag og de som vurderer å etablere seg i kommunen. I inneværende planperiode vil kommunen blant annet utarbeide et boligbyggeprogram med mål, tiltak og tidshorizont, vurdere etablering av et boligselskap for Tysfjord kommune, samt arbeide for bedre rammebetingelser for det private boligmarkedet.

Tabell 4.1 viser hvordan de 9 strategiene skal søkes iverksatt i inneværende planperiode. Det er i alt 24 tiltak som skal gjennomføres innenfor de 9 strategiene. Tabellen bidrar til å gi en strukturert oversikt, og vil være et godt og oversiktlig verktøy i forbindelse med senere revidering.

Tabell 4.1 Tiltaksplan for perioden 2013-2016

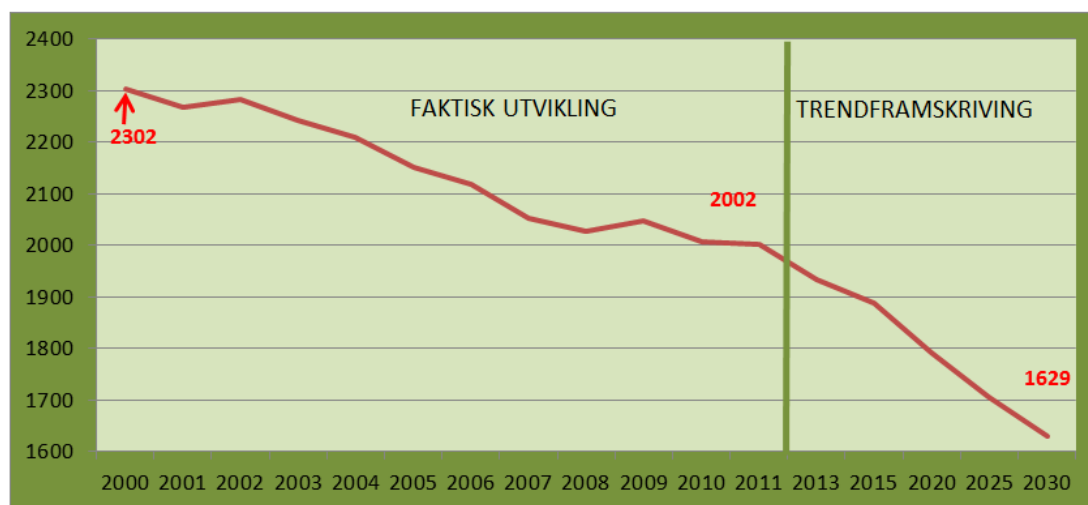
STRATEGIER	Tiltak	Tiltaksperiode	Ansvarlig enhet
Strategi 1: Folkehelse:	Tiltak 1: Det skal utarbeides en egen plan for folkehelse som er sektorovergripende	Innen 2013	Helse- og omsorgs-etaten
	Tiltak 2: Det skal sikres viktige rekreasjonsområder (natur- og kulturområder) som ledd i et folkehelseperspektiv	Innen 2014	Kultur
Strategi 2: Helse og omsorg	Tiltak 3: Kommunen vil ta initiativ til en utredning om lege-strukturen i kommunen og regionen	Innen 2013-2014	Helse- og omsorgs-etaten
	Tiltak 4: Det skal utarbeides en egen plan for helse og omsorg	Innen 2013	Helse- og omsorgs-etaten
Strategi 3: Stedsutvikling	Tiltak 5: Kommunen skal ta initiativ til at det settes i gang arbeid med stedsutviklings-prosjekter i Kjøpsvik. Sentrum opparbeides iht. reg.planen	Oppstart i 2013.	Rådmannen
	Tiltak 6: Stedsutviklingsprosjekt for Drag skal videreføres gjennom utarbeidelse av en konkret handlingsplan	2013-2014	Rådmannen
Strategi 4: Oppvekst og utdanning	Tiltak 7: Det skal utarbeides en plan for å styrke barn- og unges oppvekstvilkår	2012-2014	Oppvekst og utdanning
	Tiltak 8: Skolestrukturen i kommunen må vurderes. Skolekretsene må tilpasses befolknings- og bosettings-mønsteret. Det skal utarbeides en skolestrukturrapport	2013-2015	Oppvekst og utdanning
	Tiltak 9: Det utredes tettere samarbeid mellom Tysfjord og Hamarøy	2013-2016	Oppvekst og utdanning
Strategi 5: Miljø- og arealforvaltning	Tiltak 10: Det skal arbeides for at Stetind- og Helleloområdet ivaretas som merkevare for en bærekraftig reiselivsutvikling/næringsutvikling	2013-2014	Kultur
	Tiltak 11: Det skal arbeides for at hele Tysfjorden utelukkes for fiske etter silprinsippet	2013	Teknisk etat

Strategi 6: Kultur og fritidstilbud	Tiltak 12: Det skal utarbeides strategier og tiltak for hvordan opprettholde og utvikle kultur og fritidsaktiviteter rettet mot barn og unge i alle kommunedeler	2013-2014	Kultur
	Tiltak 13: Det skal utvikles kultur- og fritidstilbud med fokus på økt kunnskap om natur, kultur og samfunn	2013-2016	Kultur
	Tiltak 14: Det skal søkes etablert et natursenter i tilknytning til Stetind	2013-2015	Kultur
	Tiltak 15: Det skal sikres ivaretagelse av viktige kulturminner og kultur-landskap i et lokalhistorisk perspektiv	2014-2015	Kultur
Strategi 7: Næringsstruktur	Tiltak 16: Det legges fram en revidert plan for organisering og styrking av næringsarbeidet i Tysfjord kommune	2013	Rådmannen
	Tiltak 17: Kommunen skal ta initiativ til å etablere en næringshage i Tysfjord der bedrifter kan samlokalisere seg med bruk av felles tjeneste og infrastruktur	2013-2015	Rådmannen
	Tiltak 18: Kommunen skal ta initiativ til at det etableres et nettverk for næringslivsaktører i kommunen	2013	Rådmannen
Strategi 8: Reiselivsutvikling	Tiltak 19: Kommunen skal bidra til utvikling/etablering av reiselivsbedrifter basert på en bærekraftig bruk av natur- og kulturarven.	2013-2014	Rådmannen
	Tiltak 20: Samarbeidet med Hamsuns Rike som destinasjonsselskap styrkes og videreutvikles	2013-2016	Rådmannen
	Tiltak 21: Kommunen skal ta initiativ til utnyttelse av Stetind i et kommersielt perspektiv	2013	Rådmannen
Strategi 9: God boligpolitikk	Tiltak 22: Kommunen skal i inneværende planperiode utarbeide boligbyggeprogram som avklarer behovet for nybygging i forhold til å fornye eksisterende boligmasse. Behovet for ulike boligtyper og størrelser i forhold til dagens etterspørsel utredes.	2013	Teknisk etat
	Tiltak 23: Organisering av kommunens boligforvaltning utredes, eventuelt ved etablering av et boligselskap for Tysfjord kommune	2012-2013	Rådmannen
	Tiltak 24: Det skal tilstrebes gode rammebetingelser for utvikling av et privat boligmarked	2013-2014	Rådmannen

APPENDIX 1: HVORDAN VI HAR DET OG HVA VI LEVER AV

Befolkning

Statistikken viser at Tysfjord i lengre tid har hatt negativ folketallsutvikling. I 2000 var det registrert 2302 innbyggere i kommunen, i 2011 var det rundt 2000 innbyggere, og i 2030 kan antall innbyggere være nede i 1629 dersom dagens trend holder fram. Dette er en dramatisk reduksjon som også vil gi store ringvirkninger for næringsliv, skole, idrett, kulturliv og frivillig arbeid.



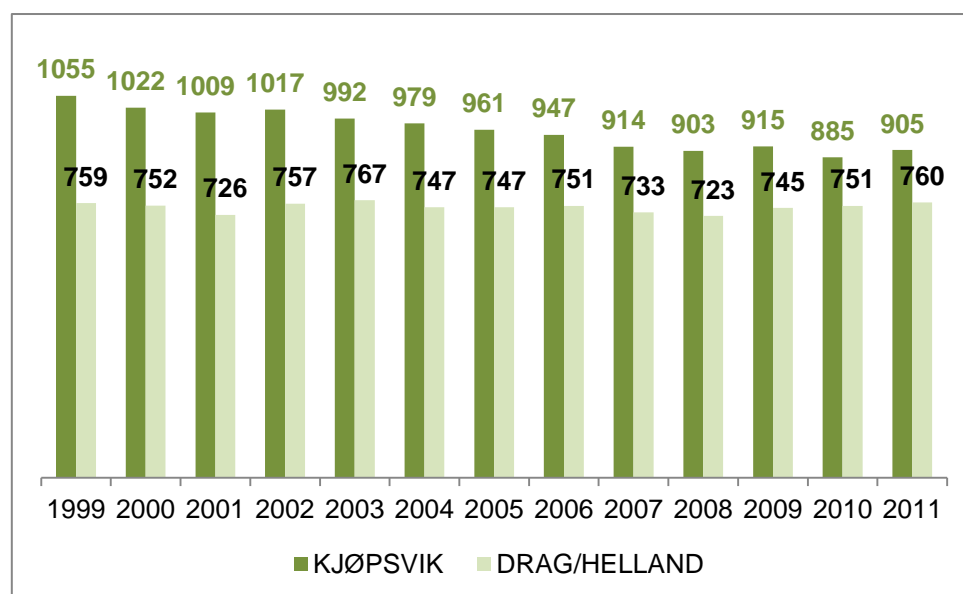
Figur V1 Befolkningsutvikling i Tysfjord i perioden 2000 til 2030. Prognoser 2011 – 2030 er basert på alternativ MMMM (middelsalternativet). Kilde: SSB

- Det er pr 1. januar 2011 registrert 2002 bosatte i Tysfjord.
- Folketallet går nedover: det er i dag registrert 300 færre personer i Tysfjord enn for 10 år siden; 1065 menn og 937 kvinner
- Den prosentvise endringen er størst i aldersgruppen 0 til 15 år og aldersgruppen 20 til 44 år – dette er kritiske aldersgrupper med tanke på en bærekraftig demografisk utvikling. Lavere andel under 17 år enn fylkes- og landsgjennomsnitt, og høyere andel over 80 år enn både fylkes- og landsgjennomsnittet
- Aldersgruppen 45 år og eldre har i perioden vist en stabil utvikling
- Synkende folketall: Gitt den utvikling som har pågått de siste 10 år vil folketallet synke til 1629 personer i 2030. Dette er dramatisk!
- Demografisk forklaring: Lengre tids fødselsunderskudd og negativ flyttebalanse gir dårlig grunnlag for befolkningstilvekst
- Ulik demografisk utvikling i kommunedelene: Grunnkretsene Drag og Helleland har hatt en stabil befolkningsutvikling mellom 1999 og 2010. De andre kretsene har alle hatt befolkningsnedgang. Utkantkretsene har hatt størst folketallsnedgang Også Drag og Kjøpsvik har utflytting.
- Skeiv kjønnsfordeling: 131 menn per 100 kvinner i aldersgruppen 20-39 år

Det foregår en sentralisering i kommunen ved at andelen bosatte i sentrums-kretser øker på bekostning av bosatte i utkantkretser (jfr tabell V1). Samtidig mister også sentrums-kretsene folk, og da særlig kvinner. Kjøpsvik hadde i 2011 9 prosent færre kvinner i alderen i 20 til 66 år (yrkesaktiv alder) enn i 2000. For menn var reduksjonen på 6 prosent. Dette går fram av tabell V2.

Tabell V1 Befolkningsutvikling 1990 – 2011 i tettbygde og spredtbygde strøk

	1990	2000	2011
Tettbygd strøk	1 152	1 268	1 106
Spredtbygd strøk	1 384	906	861
Ukjent	86	128	35
	2 622	2 302	2 002



Figur V2 Befolkningsutvikling i Kjøpsvik* og Drag/Helland 1999 – 2011.

*Kjøpsvik omfatter her kretsene Kjøpsvika, Nedre Kjøpsnes, Øvre Kjøpsnes og Prestgårdsjordet.

Velferd

Tysfjord kommer dårlig ut på mange levekårsindikatorer, både i forhold til Nordland og til landet sett under ett. Det er en stor andel uføretrygdete, det er en stor andel enslige forsørgere, det er en stor andel barn på barnevernstiltak, en stor andel har livsstilsrelaterte sykdommer og det er en stor andel sosialhjelpsmottakere. En slik situasjon er gjerne et symptom på at alt ikke er som det bør være i et samfunn. Det er likevel viktig å understreke at dette ikke sier noe om livskvaliteten til folk i Tysfjord, men om hvordan befolkningen kommer ut på en del objektive levekårsindikatorer. Samtidig som Tysfjord skårer dårlig på statistiske levekårsindikatorer, merker kommunen seg ut med å ha en god eldreomsorg. At andelen barn på barnevernstiltak er høyt, kan skyldes at dette er forhold som blir

særlig godt ivaretatt i Tysfjord i forhold til hva som er vanlig i «gjennomsnittskommunen»:

Tysfjord har en:

- Høyere andel livsstilsrelaterte sykdommer enn landet for øvrig
- Høyere andel enslige foreldre enn landet for øvrig
- Høyere andel aleneboende enn landet for øvrig
- Lavere andel husholdninger med barn 0-17 år enn landet for øvrig
- Høyere arbeidsledighet enn landsgjennomsnittet
- Høyere andel uføretrygdede under 45 år enn i landet for øvrig
- Høyere andel barn 0-17 år med barnevernstiltak enn i landet for øvrig
- Høyere andel sosialhjelpsmottakere per 100 innbyggere 20 – 66 år enn i landet for øvrig

Men også:

- Høyere antall legeårsverk per 10 000 innbyggere enn i landet for øvrig
- Høyere andel innbyggere 80 år og eldre som bor på institusjon enn i landet for øvrig
- Høyere andel innbyggere 80 år og eldre som mottar hjemmetjenester enn i landet for øvrig

Næring og arbeid

Tysfjord har, som viktig og tradisjonell industrikommune, en stor andel sysselsatte knyttet til industri (sekundærnæringer). Tre større industrivirksomheter: Norcem (Kjøpsvik). Norwegian Crystallites AS (Drag, ca 50 ansatte) og Brd Hveding (Korsnes, fisk) utgjør ryggraden i det lokale næringsvirksomheten, sammen med oppdrettsnæring og offentlig virksomhet.

Det er en forholdsvis lav andel sysselsatte innen tjeneytende næringer. Dette indikerer en noe snever næringsstruktur i kommunen, et forhold som virker inn på det lokale/regionale arbeidsmarkedet – og sin tur vil virke inn på hvor aktuell – og attraktiv Tysfjord er som arbeidssted. Tysfjord kommune har en stor andel sysselsatte i offentlig sektor i forhold til landsgjennom-snittet, men ikke så stor i forhold til Nordland fylke.

Arbeidsledigheten i Tysfjord er høyere enn landsgjennomsnittet.

Tabell V2 Næringsstruktur 2010

Sysselsatte med bosted i Tysfjord 4.kv. 2010	Antall 2010	Andel 2010
Jordbruk, skogbruk og fiske	49	5,5
Sekundærnæringer	275	31
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen., forretningsmessig tjen., eiendom	163	18,6
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	67	7,6
Undervisning	71	8
Helse- og sosialtjenester	211	24
Personlig tjenesteyting	45	5
Uoppgitt	4	0,5

APPENDIX 2: KOMMUNENS 11 INNSATSOMRÅDER

Kommuneplanen inneholder 11 innsatsområder som dekker kommunens rolle som *samfunnsutvikler*, som *forvalter av lovverk og fellesinteresser*, og som *tjenesteleverandør* overfor sine innbyggere. Innsatsområdene er vist i tabell 8.1 sammen med et sett utfordringer knyttet til hvert av innsatsområdene.

Tabell V4 Tysfjord kommunes innsatsområder. Basert på gjeldene kommuneplan.

Kommunes 11 innsatsområder	Utfordring
Befolkning og bosettingsmønster	Synkende folketall Ujevn utvikling i kommunedelene
Barn og unges oppvekstsvilkår og utdanning (skole)	Sikre trygge og gode fysiske omgivelser. Sikre tilstrekkelig kompetanse i skolen.
Helse og omsorg	Kommunen kommer dårlig ut på livsstilsrelaterte sykdommer. Bl.a. ser røyking ut til å være et større problem enn ellers i landet.
Kommunaltekniske tjenester	Sikre tilstrekkelig kompetanse og kapasitet
Næringsutvikling	Sårbar næringsstruktur Lav andel tjenesteytende næringer
Miljø- og arealforvaltning	Balansert bruk og vern av kommunens areal. Sjøsonen er spesielt viktig.
Infrastruktur, kommunikasjon og universell utforming	Sikre god tilgjengelighet for samtlige innbyggere og næringslivet
Kultur og fritidstilbud	Sikre attraktive kultur- og fritidstilbud til alle innbygger-grupper (alder, kjønn)
Energi og klima	Høyt energiforbruk i industri, offentlige bygg og fra private husstander. CO ₂ utslipp fra Norcem
Samfunnssikkerhet og beredskap	Være forberedt på at det mest utenkelige kan skje
Interkommunalt samarbeid	Etablere en forståelse av at interkommunalt samarbeid er lokal styrke

APPENDIX 3: VIKTIGE KOMMUNALE OPPGAVER I PLANPERIODEN

Teknisk kompetanse og kapasitet

Det er over tid gjort en stor innsats på å sikre innbyggerne i kommunen drikkevann av tilfredsstillende mengde og kvalitet. Likevel gjenstår det store kommunaltekniske utfordringer på flere områder. Spesielt utfordrende blir det å bringe gamle avløpssystemer på et tilfredsstillende nivå når det gjelder sikkerhet og miljømessig standard. Avanserte løsninger og utstyr krever tilgang på nødvendig og stabil kompetanse.

I tillegg kommer store utfordringer knyttet til standarden på det kommunale vegnettet, noe som setter store krav til vedlikehold.

Ressurstilgang og kompetanse blir viktige stikkord i forhold til kommunens evne til å yte gode og sikre kommunaltekniske tjenester.

- Samle og styrke fagmiljøene blant annet gjennom utvidet interkommunalt samarbeid.
- Digitalisering av kart og planer innen utgangen av 2013.
- Revidering av hovedplanene for vann og avløp inkludert utarbeidelse av plan for oppgradering av ledningsnettet.
- Utarbeide en forvaltningsplan for å ivareta og vedlikeholde kommunens eiendommer.
- Adressering av alle bygninger tilknyttet offentlig veg innen utgangen av 2013
- Sikre og tilrettelegge for tilstrekkelige boligarealer.

Energi og klima

Grundig og anerkjent forskning peker på at vi står ovenfor store utfordringer og konsekvenser knyttet til de dramatiske klimaendringer som forventes både på relativt kort og lang sikt. Dette setter krav til at også kommunene, i sitt arbeid og sin forvaltning, sørger for at lokalsamfunnet er best mulig forberedt til å møte de endringer som måtte komme. Dette gjelder også for Tysfjord kommune.

- Det skal utredes og iverksettes tiltak som reduserer energiforbruket i kommunale bygg med min. 20 % innen år 2020.
- Kommunen skal, gjennom god planlegging og saksbehandling, påse at konsekvensene av de forventede klimaendringene blir tatt hensyn til på en forsvarlig måte.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen skal arbeide for å redusere sannsynligheten for at uønskede hendelser eller kriser kan oppstå. Kommunens evne til å ivareta kommunens innbyggere og verdier dersom kriser og ulykker likevel oppstår, avhenger helt av at kommunen er forberedt og har planlagt sin innsats. Beredskapsplaner skal sette kriseledelsen og organisasjonen i kommunene i stand til å koordinere og lede alle kommunale beredskapstiltak når en krise oppstår.

- Det skal utarbeides beredskapsplan for hele kommunens virksomhet. Nødvendig ajourføring skal vurderes kontinuerlig, og planene, herunder ROS – analysen, skal rulleres og revideres i tråd med godkjent plan for ajourhold.

APPENDIX 4: *DET FORMELLE GRUNNLAGET*

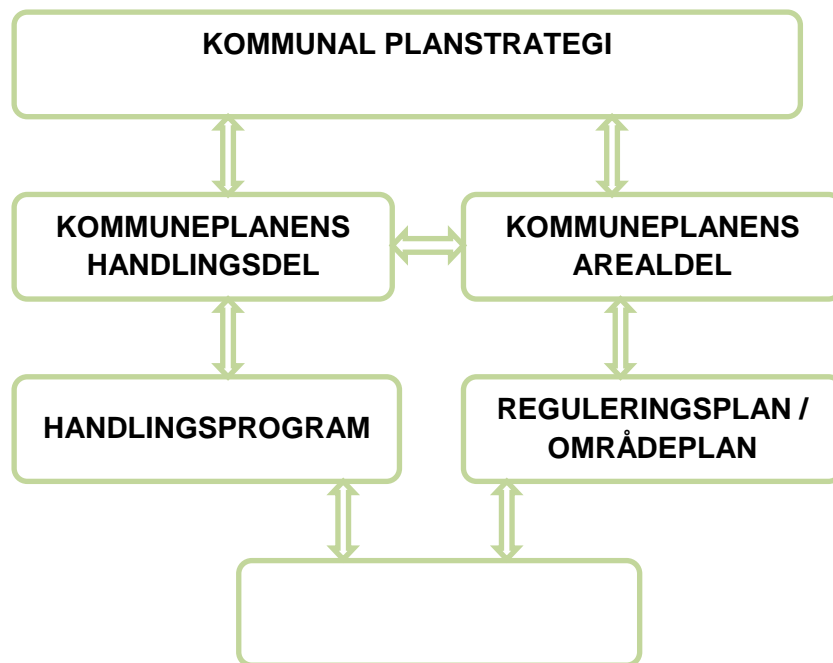
Lovverket

§ 11-1. Kommuneplan

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen.

Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.



§ 11-2. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

For utarbeiding og vedtak av kommuneplanens samfunnsdel gjelder §§ 11-12 til 11-15.

§ 11-3. Virkningen av kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal legges til grunn for kommunens egen virksomhet og for statens og regionale myndigheters virksomhet i kommunen.

Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

§ 11-4. Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplan og rullering av handlingsdel

Ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplaner gjelder bestemmelsene om kommunal planstrategi, jf. § 10-1, og om behandling av kommuneplan, jf. §§ 11-12 til 11-15.

Planprosessen

I forkant av arbeidet med revidering av kommuneplanen er det utarbeidet Kommunal planstrategi hvor hva som skulle føres videre fra gjeldende kommuneplan og hva som endres/tas inn skal avklares. De strategiske føringene for kommuneplanarbeidet er også avklart i planstrategidokumentet. Kommunal planstrategi er behandlet i formannskap og kommunestyret, og ventes å bli godkjent av Fylkesmannen vinteren/våren 2012.

Det har i forbindelse med revidering av kommuneplanen vært avholdt fire folkemøter. Møtene ble arrangert av de fire kommunedelsutvalgene i kommunen, og ble leder av planleggere fra Asplan Viak AS. Møtene ble avholdt 8. til 10. september 2011, to møter på Drag, ett møte på Storjord og ett møte i Kjøpsvik.

I tillegg til medvirkningsmøtene har Tysfjord kommune internt hatt flere administrative møter og planleggerne fra Asplan Viak har hatt løpende kontakt med kommunen under prosessen, i tillegg til samtaler med kommunale etatsledere.

Det ferdige planutkastet ble sendt på høring sommeren 2012 og ble godkjent av kommunestyret november samme år.

APPENDIX 5: KORT OM HVA SOM PÅVIRKER BOSTEDSATTRAKTIVITET

En vesentlig del av kommuneplanarbeidet vil dreie seg om de tre faktorene befolkning, velferd og næring – og hvordan utvikle det «gode liv i Tysfjord». I denne sammenheng kan det være grunn til å peke på faktorer vi vet er av betydning i arbeidet med å utvikle attraktive steder, det vil si steder som er attraktive både i bo i, arbeide i og besøke.

Telemarksforskning¹ peker på at skal et sted være attraktivt trenger det både befolkningsvekst, næringsvekst og besøkende. De tre attraktivitetsforholdene er nøye sammenvevd ved at endring i én av disse vil påvirke de andre. Positiv befolkningsutvikling virker positivt inn på næringsutvikling og omvendt, positiv næringsutvikling og befolkningsutvikling kan føre til flere besøkende dersom denne utviklingen fører til stedsutvikling. Det er med andre ord snakk om at positiv utvikling på ett område vil gi positive ringvirkninger på andre områder.

I dag opplever Tysfjord det motsatte av hva som her blir skissert. Kommuneplanen skal føre an i arbeidet med å føre Tysfjord ut av den vonde sirkelen kommunen i dag er inne i, og komme seg over i den gode sirkelen.

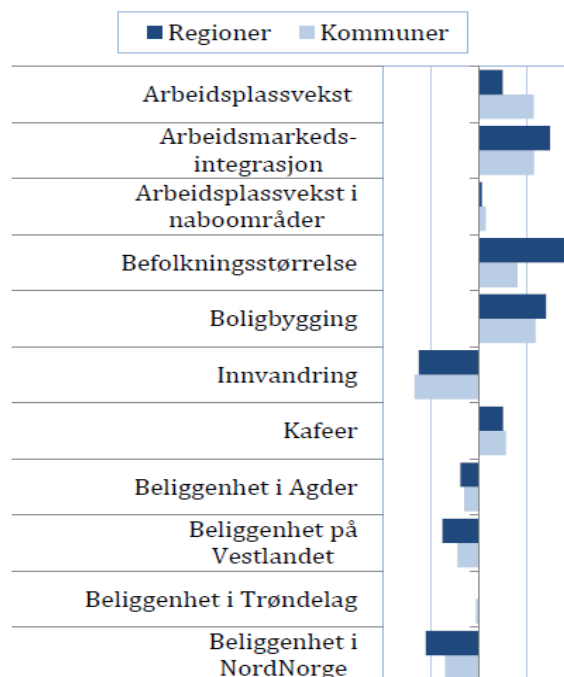
Siden mennesker er det viktigste for en hver kommune, skal vi kort peke på et utvalg forhold som må være tilstede for å øke bostedsaktiviteten².

Dette er følgende:

- Arbeidsplassvekst, primært i egen kommune, men også i nabokommuner
- Arbeidsplassintegrasjon – dvs hvor integrert kommunen er i et større bo- og arbeidsmarked
- Befolkningsstørrelse
- Boligbygging
- Kafeer

Vi ser her at befolkningsvekst henger sammen med både vekst i arbeids-plasser og boligbygging, men også i mer urbane kvaliteter som kafeer.

Nærhet til større sentra blir gjerne framhevet som viktig for bosetting på mindre steder. Siden Tysfjord er flere timers kjøring fra større sentra, blir satsing på regionen viktigere.



Faktorer som har sammenheng med nettoflytting. Kilde: Telemarksforskning

¹ «Næringsutvikling og attraktivitet i Samiske områder (Vareide og Storm 2010)

² Basert på Telemarksforskning sine attraktivitetsindekser (se fotnote 1).

APPENDIX 6: DE 9 MÅLENE I «NÆRINGSPOLITISK PLAN» FOR TYSFJORD

1. Næringslivsaktører i Tysfjord kommune skal på en lett måte finne ut hvor de skal henvende seg med næringslivsrelaterte saker
2. Saker sendt til Tysfjord kommune skal det responderes på innen 3 uker
3. Det skal etableres en arena hvor næringsaktører og kommunen kan møtes
4. Kommunen skal ha en infrastruktur (kai, veier, bredbånd) som næringslivet er tjent med
5. Det skal opprettes en arena hvor gründere kan få hjelp til sine prosjekter
6. Det skal være attraktivt å komme til Tysfjord og bo i Tysfjord kommune
7. Det skal være attraktivt å besøke Tysfjord
8. [Kommunen skal] ha oppdaterte medarbeidere innenfor prosessindustri, fiskere, havbruk og reiseliv
9. [Kommunen skal] ha oppdaterte funksjonelle planverk som kystsoneplan, kommuneplan, kommunedelplaner, temakart og verneområder.